

କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳସେଚନ ପ୍ରକଳ୍ପ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତ ସଦସ୍ୟଙ୍କର ଭୂମିକା ଓ ଦାୟିତ୍ବ

(Role & Responsibility of Pani Panchayat Members)

ପାଣିପଞ୍ଚାୟତ - ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଜଳସେଚନ ଓ କୃଷିହିତରେ ସମର୍ପିତ

ଓଡ଼ିଶା ଜଳବାୟୁ ସହନଶୀଳ କୃଷି ନିମନ୍ତେ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଜଳସେଚନ ପ୍ରକଳ୍ପ ଓ

ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତ ସହାୟତା ଏକକ

ସେବାସ୍ଥଳ ଉଦ୍‌ୟନ ଓ ସହଭାଗୀ ସେବା ପରିଚାଳନା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ଜଳସମ୍ପଦ ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା

- ଜଳଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଦ୍‌ବୃଦ୍ଧି / ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେବା ।
- ଜଳର ଉପଲବ୍ଧତା, ବଣ୍ଟନ, କେନାଲ୍ ଓ ଆଉଟଲେଟ୍ ଗୁଡ଼ିକ ଖୋଲିବା/ ବନ୍ଦ କରିବା ଏବଂ ଜଳଯୋଗାଣର ଅବଧି ସମ୍ପର୍କିତ ସୂଚନା ହାସଲ କରିବା ।
- ସାଧାରଣ ନିକାୟ ବୈଠକରେ ଭାଗନେବା ଓ ବାର୍ଷିକ ରିପୋର୍ଟ ଗ୍ରହଣ କରିବା ।
- ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥିବା ପାଲି ବା ସମୟ ପୂରିଯିବା ପରେ ଜଳଯୋଗାଣ ପଥକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ବନ୍ଦ କରିବା ।
- ଜଳ ସଂରକ୍ଷଣ କରି ଜଳସେଚନ ପଦ୍ଧତିକୁ ଉଚିତରୂପେ ବିନିଯୋଗ କରିବା ।
- ଜଳର ଅପବ୍ୟବହାର / ଅପଚୟ, ଧାର୍ଯ୍ୟ ସମୟସୀମାରୁ ଅଧିକ ଜଳର ବ୍ୟବହାର ଇତ୍ୟାଦିକୁ ରୋକିବା ।
- ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତ ଦ୍ଵାରା ସ୍ଥିରୀକୃତ ହୋଇଥିବା କ୍ଷେତ୍ର ଚାନ୍ଦେଲ / କ୍ଷେତ୍ର ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକୁ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିବା ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ଉକ୍ତ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ନିମନ୍ତେ ହେଉଥିବା ବ୍ୟୟ / ଶ୍ରମ ବହନ କରିବା ।
- ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଚାଷୀମାନଙ୍କର ବଳକା କୃଷିଜାତୀୟ ବ୍ରଦ୍ୟ, ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବିକ୍ରିବଟା ଯୋଜନା ଦ୍ଵାରା କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ମାଧ୍ୟମରେ ବିକ୍ରିବଟା କରିବା ।

କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳସେଚନ ପ୍ରକଳ୍ପ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତ ସଦସ୍ୟଙ୍କର ଭୂମିକା ଓ ଦାୟିତ୍ବ

(Roles and responsibilities of Pani Panchayat Member under OIPCR)

ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତ - ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଜଳସେଚନ ଓ କୃଷିହିତରେ ସମର୍ପିତ

ଓଡ଼ିଶା ଜଳବାୟୁ ସହନଶୀଳ କୃଷି ନିମନ୍ତେ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଜଳସେଚନ ପ୍ରକଳ୍ପ ଓ
ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତ ସହାୟତା ଏକକ
ସେବାସ୍ଥଳ ଉଦ୍‌ୟନ ଓ ସହଭାଗୀ ସେବା ପରିଚାଳନା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ
ଜଳସମ୍ପଦ ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା

ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତ କ'ଣ ?

- ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତ କହିଲେ ବୃହତ୍, ମଧ୍ୟମ, କ୍ଷୁଦ୍ର, ଉଠା ଓ ବୃହତ୍ ଉଠା ଜଳସେଚନ ପ୍ରକଳ୍ପ ଅଧିନସ୍ଥ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମା ଭିତରେ ଗଠିତ ଜଳବ୍ୟବହାରକାରୀ କୃଷକ ସଙ୍ଗଠନକୁ ବୁଝାଏ ।
- ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତ ଗୁଡ଼ିକୁ ସଶକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତକୁ ଆଭିବେକ୍ଷିତ ସହାୟତା ଦେବାକୁ ଓଡ଼ିଶା ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତ ଅଧିନିୟମ ଓ ଓଡ଼ିଶା ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତ ନିୟମାବଳୀ ଯଥାକ୍ରମେ ୧୫.୧୧.୨୦୦୨ ଓ ୨୩.୦୪.୨୦୦୩ରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲା ।
- ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତର ସାଧାରଣ ନିକାୟ ଜଳ ବ୍ୟବହାରକାରୀ ଓ କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳସେଚନ ପ୍ରକଳ୍ପ ଅଧିନସ୍ଥ ଜଳଭଣ୍ଡାର ଜଳରୁ ମାଧ୍ୟମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ମାନ୍ୟତା ମାନ୍ୟତା ନେଇ ଗଠିତ ।

ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତ ସଦସ୍ୟଙ୍କର ଭୂମିକା

- ଜଳ ଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଦ୍‌ବୃଦ୍ଧି / ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେବା ।
- ଜଳର ଉପଲବ୍ଧତା, ବଣ୍ଟନ, କେନାଲ୍ ଓ ଆଉଟଲେଟ୍ ଗୁଡ଼ିକ ଖୋଲିବା/ ବନ୍ଦ କରିବା ଏବଂ ଜଳଯୋଗାଣର ଅବଧି ସମ୍ପର୍କିତ ସୂଚନା ହାସଲ କରିବା ।
- ଜଳର ଉପଲବ୍ଧତା, ମୂଲ୍ୟବାନ ସମ୍ପଦ ଏବଂ ବଜାର ର ଚାହିଦା ମୁତାବକ ଚଳସ୍ଥରୀୟ ଏବଂ ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତ ସ୍ଵରାୟ ଖରିଦ୍ ଏବଂ ରବି ଋତୁ ପାଇଁ ଫସଲ ଖସିବା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ।
- ଫସଲ ଖସିବା ପ୍ରସ୍ତୁତ ସମୟରେ ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତ ନିୟମାବଳୀର ବିଷୟ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଦେବା ।
» ଉଚ୍ଛ୍ଵା ବିପ ଜମିରେ ଅଶ୍ୟାନ୍ତ ଫସଲ ଚାଷ କରିବା ।
» ସ୍ଵଳ୍ପ ମିଆଁ ଏବଂ ଅଧିକ ଅମଳକ୍ଷମ କିସମ ର ଧାନ ବିହନ ବ୍ୟବହାର କରି ଜମିର ଉପଲବ୍ଧ ବରଷା କୁ ରବି ଋତୁରେ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ କରାଇବା ।
- ଚଳ ସ୍ଵରାୟ ଓ ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତ ସ୍ଵରାୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଫସଲ ଖସିବାକୁ ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତର ସାଧାରଣ ନିକାୟ ବୈଠକରେ ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତିରେ ଅନୁମୋଦନ କରିବା ।
- ଜଳ ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କୋଟା ଅନୁସାରେ ଜଳ ପାଇବା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ।

ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତ ସଦସ୍ୟଙ୍କର ଭୂମିକା

- ଫସଲର ଉତ୍ତମ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରି ଉତ୍ତମ ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଉଦ୍‌ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଉତ୍ତମ ଓ ଉତ୍ତମବର୍ଗର ବୃଦ୍ଧି କରିବା ।
- ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତର ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ନିକଟସ୍ଥ କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ ସହିତ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ କରିବା ।
- କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନର ସହଭାଗୀରେ ଉତ୍ପାଦିତ ବ୍ରଦ୍ୟ ର ଏକତ୍ରୀକରଣ କରି ବଜାର ସଂଯୋଗକରଣ କୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଏବଂ ଉତ୍ତମ ମୂଲ୍ୟରେ ବ୍ରଦ୍ୟର ବିକ୍ରୟ କରିବା ।
- ଉତ୍ପାଦିତ ବ୍ରଦ୍ୟ କୁ ମଧ୍ୟ ଶୀତଳ ଭଣ୍ଡାରରେ ସଂରକ୍ଷଣ କରି ନିୟମିତ ମୂଲ୍ୟ କରି ବିକ୍ରୟ ବ୍ରଦ୍ୟର ପ୍ରକ୍ରିୟା କରଣ କରି ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟରେ ବିକ୍ରୟ କରି ଲାଭବାନ ହେବା ।
- ଅବ୍ୟବହୃତ କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳାଶୟ ଏବଂ ବ୍ୟବ୍ତିଗତ ଜଳାଶୟରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପଦ୍ଧତିରେ ମାଧ୍ୟମ ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତ ସଦସ୍ୟଙ୍କର ଦାୟିତ୍ବ

- ମାଲକୋ ଲେଭେଲ୍ ପଦ୍ଧତି, ଅର୍ଥାତ୍ କ୍ଷେତ୍ର ଚାନ୍ଦେଲ୍ ସଂରଚନା ଓ କ୍ଷେତ୍ର ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିବା ।
- ପ୍ରତ୍ୟେକ ଋତୁ ସକାଶେ କୃଷକ ସଙ୍ଗଠନ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଣୀତ ଜଳଯୋଗାଣ ଓ ନିୟମାବଳୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଚେତନ ହେବା ।
- ଜଳଯୋଗାଣର ସମୟ ସୂଚୀପ୍ରତି ସମୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିଦେବା ।
- ଗୌଣ ବା କ୍ଷେତ୍ର ଚାନ୍ଦେଲରେ ଥିବା ସଂରଚନାଗୁଡ଼ିକୁ କ୍ଷତି ଘଟାଇ ବା ଅବଲବ୍ଧ କରି ଜଳଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ନ କରିବା ।
- ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥିବା ପାଲି ବା ସମୟ ପୂରିଯିବା ପରେ ଜଳଯୋଗାଣ ପଥକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ବନ୍ଦ କରିବା ।
- ଜଳ ସଂରକ୍ଷଣ କରି ଜଳସେଚନ ପଦ୍ଧତିକୁ ଉଚିତରୂପେ ବିନିଯୋଗ କରିବା ।
- ପାଲି ବା ଧାର୍ଯ୍ୟ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଯଦି ଜଳ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥାଏ, ତେବେ ଅନ୍ୟ କୃଷକର ଜମିକୁ କ୍ଷତି ନ ଘଟାଇବା ପାଇଁ ଉକ୍ତ ଜଳର ଗତିପଥ ବଦଳାଇଦେବା ।
- ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜଳସେଚନ ପଦ୍ଧତି ଅନୁସରଣ କରିବା ।
- ଜମି ଓ ପାଣିକୁ ଯେପରି ସଠିକ ଭାବରେ ବିନିଯୋଗ କରାଯାଇ ପାରିବ ସେଥି ସକାଶେ ଜମିକୁ ଠିକଭାବେ ସମରୂପ କରିବା ଏବଂ ଖାଲୁଆ ଜାଗାରେ ଯେପରି ପାଣି ଜମି ନ ରହେ ସେଥିପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟିଦେବା ।

- ନିୟମିତ ଭାବରେ ଏବଂ ଯଥା ସମୟରେ ଜଳସେଚନ ଫିସ୍, ଜଳକର ଓ ମରାମତି ବାବଦ ଦେୟ ଦାଖଲ କରିବା ।
- ଜଳର ଅପବ୍ୟବହାର / ଅପଚୟ, ଧାର୍ଯ୍ୟ ସମୟସୀମାରୁ ଅଧିକ ଜଳର ବ୍ୟବହାର ଇତ୍ୟାଦିକୁ ରୋକିବା ।
- ମନୁଷ୍ୟ ଓ ପଶୁପକ୍ଷୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କ୍ଷେତ୍ର ଚାନ୍ଦେଲ୍ / କ୍ଷେତ୍ର ଛେଦ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ନ କରିବା ।
- ପାଣି ପଞ୍ଚାୟତ ଦ୍ଵାରା ସ୍ଥିରୀକୃତ ହୋଇଥିବା କ୍ଷେତ୍ର ଚାନ୍ଦେଲ୍ / କ୍ଷେତ୍ର ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକୁ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିବା ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ଉକ୍ତ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ନିମନ୍ତେ ହେଉଥିବା ବ୍ୟୟ / ଶ୍ରମ ବହନ କରିବା ।
- ଜଳସେଚିତ କ୍ଷେତ୍ର, ଜଳସେଚିତ କ୍ଷେତ୍ରର ମାପ, କୂଅ / ଗୁମ୍ଫାବେଳ୍ / ବୋରି ଇତ୍ୟାଦିରେ ଜଳସ୍ତର ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା, ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ସକାଶେ ଫସଲକଟା ପରୀକ୍ଷଣମାନ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ସକାଶେ ବ୍ୟବହାରକାରୀମାନଙ୍କୁ ଅନୁମତି ଦେବା ।
- କୃଷକ ସଙ୍ଗଠନର ନିଷ୍ପତ୍ତିମାନ ମାନି ଚଳିବା ।
- ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଥିବା ମୌଳିକ ଅଧିକାର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଚଳିତ ଲୋକାଚାର ପ୍ରଥାଗୁଡ଼ିକୁ ମାନ୍ୟତା ଦେବା ।

Roles and Responsibilities of PP Members Under OIPCR